

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פל חיי שרה תשפ"ה

אורח לרגע

תגובות הקוראים

על גיליון 'יירא' בענין הביקורת על הילדים:

"שנאה לילד", איפה? אצל מי? איפה אתה חי?

אני שואל באירוניה כמובן. ועם הרבה כאב.

כי נראה לי שנים רבות אני סובל מרגש השנאה הזה, וקשה לי להכיר בזה. עד היום.

אחרי שכתבת מאמר שכל כולו התמקד בזה, הרגשתי יכולת להודות בזה. אז תודה רבה.

*

בפרשה אפשר להבחין בנתון מעניין.

כשאברהם אבינו גירש את ישמעאל, צייד אותו רק בלחם וחמת מים, ורש"י אומר: לפי שהיה שונאו על שיצא לתרבות רעה.

מאוחר יותר כשהקב"ה אומר לו 'את בןך... אשר אהבת' הוא מגיב 'את שניהם אני אוהב'.

מה שמלמדנו, שאמנם כלפי חוץ שידר אברהם לבנו ישמעאל שהוא שונאו בגין התנהגותו הנלוזה, אולם בלבו פנימה, וכשהוא מדבר עם יודע תעלומות, הוא מצהיר, שחיבת ישמעאל ויצחק שוות בעיניו!

(כמדומה שמוכח באחד ממפרשי רש"י)

*

המאמר פנטסטי, אדיר, נפלא!!

אבל השאיר אותי עם לשון בחוץ... סליחה.

מה עושים עם הצמד מילים הנורא הזה: שנאה / חוסר אמפתיה? איך זה קורה? ומה אפשר לעשות בשביל זה? - מצפה לתשובה.

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: בקרב אני חוגג בר-מצוה לבן הבכור שלי. (זה יקרה שוב בעוד עשר שנים) רעייתי מזכירה שזו שמחה נדירה עבורנו, ולכן כדאי לשחרר, לעזוב חשבונות, לגהץ אשראי בלי לבדוק בבנק. בתוכי אני שומע את הזעקות של היועצים הכלכליים. מה נכון? תשובה:

כאשר עולות בישיבה טענות קשות של התלמידים על גבולות נוקשים או תקנות קשוחות מדי, ייתכן שיווצרו בעקבותיהן גם התפרעויות. אף אחד לא חושב לאפשר את ההתפרעויות כדי לשחרר קיטור. אך כן ייתכן שתהיה בקרב המשגיחים חשיבה מחודשת על התקנות. לבדוק האם יש ממש בדברים, ואולי צריך קצת לרכך.

נחזור לנמשל. כשעולה בקשה לשחרר ולגהץ בלי חשבון, זה יותר מעלה שאלות על ההתנהלות כל השנה. אולי יש תחושת חנק מתמדד. ואז התשובה לא תהיה בתגינה המוגזמת של הבר-מצוה, אלא יותר במהלך השנה.

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

להיות שבע לפני האוכל

אנחנו מבינים מדברי חז"ל שכלפי חוץ התנהג אליעזר באופן מוזר על גבול הפראי. בטרם בירר אצלה לשמה ולשם משפחתה, כבר העניק לה את התכשיטים היקרים. ולכן גם נאלץ לשקר בפני בתואל ולבן ולהפוך את סדר הדברים. (רש"י פסוק חז)

בדברי בקשת אליעזר לרבקה מופיע כך: "הגמיאיני נא מעט מים מנדך". ולפי זה מפרש המדרש את הפסוק: "צדיק אוכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר". צדיק - זה אליעזר שביקש גמיאה אחת. על סמך הגמיאה הבודדת הזאת ראה בנערה את רבקה אמנו, ומיד בחר בה לכלה עבור יצחק.

אליעזר הצדיק רואה מידה טובה מזערית, ומיד מתלהב כל כך, עד שמאמין לגמרי שאותה בחר ה'.

*

כתבנו בשבוע שעבר על שנאה.

שנאה - הוא רגש שניוני. זה רגש שבא כתגובה לרגש ראשוני. ומה קדם לשנאה?

תחושת חסר. עוד מימי הבטן.

לא נלך לחקור את ההיסטוריה האם ההזנה של התינוקת היתה מספקת או לא. זה לא באמת משנה. השאלה היא, ההתייחסות. איך התייחסו לחסר?

לא לכל תינוק מובטחת הזנה בשפע, ועדיין ניתן להקשיב לנוסחאות של אמא. "שעפעלע שלי, תיכף נדאג לך לעוד. יש לנו מספיק בשבילך. אתה תהיה שבע ותלך לישון במנוחה". או נוסחא כמו: "די! אכלת מספיק. נגמר לנו. אין עוד! זהו, תצטרך ללכת לישון ככה".

ובטרם נשליך את האחריות על האימהות, נקשיב לנוסחאות של האבות. כיצד הם מדברים כאשר הם הכסף בארנק.

האם יש בבית אווירה של שמחה מתפרצת. הנאה תמידית. התייחסות חיובית לכל מה שקורה. אווירה של אמונה. הרגשה של ביטחון. תחושת אופפת של "יש לנו". או שיש היתה אווירה קודרת. עצבות. חוסר הנאה. התייחסות שלילית. חוסר אמונה. חוסר יכולת לסמוך. הרגשה של התערערות. אווירה של "אין לנו".

כשיש שפע, יש אהבה. אוהבים את כל המצבים ואת כל סוגי האנשים. וכשיש חסר, יש קנאה ושנאה. צרות עין לראות את מי שיש לו, ושנאה תמידית לכל מה שזו.

*

"טוב, יחזקאל, תודה רבה לגילוי המרעיש. אכן, גדלתי בתחושה של חסר. מזדהה עם הכול. ועכשיו מה?" והתשובה:

אחד - אם הזדהית עם הדברים, עשית צעד ענק. להיות עם היכולת לראות את הפאזל, זה אומר שאתה מסוגל לראות את מסכת החיים שלך, כאילו אתה צופה מלמעלה. וזו כבר הזמנה לבצע שינויים.

שניים - את החסר לא צריך להשלים בהיסטוריה. מעתה ואילך תכניס יותר שמחה לחיים שלך. תתחיל אכן לחפש את הדברים הטובים ולהעריך אותם. לאט לאט, בצעדים קטנים, המצב יילך וישתנה לטובה.

רבי מאיר מספר כך: (מדרש משלי יג כה, בשינויי עריכה) בעירנו היה גוי שערך סעודה מפוארת לכל תושבי העיר, וגם אני הוזמנתי. הוא דאג להגיש לנו מכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בששת ימי הבריאה. שולחנו היה מלא כל טוב, אך דבר אחד היה חסר - אגוזי פרך.

כשהבחין בכך, מה עשה? לקח לוח יקר שהיה מונח לפנינו, ששווייו היה שישה ככרי זהב, ושבר אותו לעינינו. אמרתי עליו את הפסוק (משלי שם): **וְבָטַן רְשָׁעִים תִּתְחַסֵּר**.

*

בשבוע האחרון עסקנו בענין הביקורת שיש לנו על הילדים. הגיעו שיתופים רבים מהקוראים. שיתופים נכואבים, יש לציין. ובעיקר בקשה "אל תרפה מהנושא".

אז הנה ההמשך.

הרשע הזה שר' מאיר הכיר, אומנם חי לפני אלפיים שנה.

אך המציאות הרשעית הזאת קיימת כל הזמן. אפשר לפגוש את הרשע הזה בתוכנו.

פתאום, ללא הסבר הגיוני, אני יכול להרגיש את ההתפרצות של הרשע הזה. הרגשה של חסר מתמיד. משהו שלא קשור למציאות בכלל.

טענות על מקום העבודה שלי. כל הזמן רואה חסרונות ב'בוס'. דווקא האחרים מרוצים ומאושרים. אני לא.

טענות על הילדים שלי. אף אחד לא מבין מה אני רוצה. המלמדים משבחים, המורות מהללות. מה אני מחפש ל?

טענות על רעייתי. מתחרט מלכתחילה שבכלל הסכמתי. כל אחת אחרת, ולא משנה מי, היתה טובה יותר.

טענות על השכנים שלי. אנשים קשוחים, קשים, עצלנים, דחיינים. רק אעתיק את מקום מגורי לכל מקום אחרי וייטב לי.

טענות על הקהילה שאני חי בתוכה. שומע מאחרים שרואים כל כך הרבה טוב, ואילו אני רואה רק חסרונות. ולא רק, אלא החסרונות מסמאים לי את העיניים.

זה אותו רשע. כל מעדני עולם הזה היו על שולחנו. הוא לא שבע מכך. העיניים שלו התרצצו בארבותיהן למצוא חיסרון. עד שהבחין שחסרים אגוזי פרך. ואז ריסק הכול.

"ובטן רשעים תחסר". יש שם חיסרון בעצם. בבטן עצמו.

*

כמה מילים על הפרשה ומיד נחבר את הדברים לחיינו.

בפרשתנו אנו עוסקים באליעזר שמחפש שידוך עבור יצחק. הוא מחפש נערה בעלת מידות טובות. הוא מתפלל תפילה חרישית ומבקש הוכחה. והסימן שעושה לעצמו הוא, הנערה אשר תאמר: 'שתה וגם גמליך אשקה'.